

مطالعه مراحل رشد رویشی ده رقم انبه وارداتی از کشور پاکستان در شرایط باهوکلالت (چابهار)

ابراهیم لطیفی خواه

عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی بلوچستان

انبه با نام علمی *Mangifera indica* L. متعلق به خانواده پسته سانان (Anacardiaceae) است که به عنوان خانواده بادام هندی نیز شناخته می شود. این خانواده دارای ۷۵ جنس و ۷۰۰ گونه است که اکثراً گرمسیری بوده و بعضی از آنها نیمه گرمسیری یا معتدله هستند. شهرستان چابهار با میانگین حداکثر دمای سالانه ۳۴ درجه و میانگین حداقل دمای ۱۵ درجه سانتی گراد دارای شرایط آب و هوایی گرم و مرطوب بوده به همین خاطر شرایط مناسبی را برای کشت و پرورش میوه های گرمسیری فراهم نموده است. این تحقیق در قالب طرح بلوکهای کامل تصادفی با ده تیمار شامل ده رقم انبه وارداتی از کشور پاکستان در ۴ تکرار اجرا شد. این نهال ها در آبان ماه سال ۱۳۸۶ در ایستگاه تحقیقات میوه های گرمسیری باهوکلالت کشت گردید و به طور منظم صفات رویشی آنها شامل ارتفاع، طول برگ و قطر ساقه اندازه گیری شد. میانگین داده ها نشان داد که رقم انور راتول با ارتفاع ۲۳۰/۵۶ سانتی متر بیشترین ارتفاع را در بین ارقام داشت. رقم راتول ۱۲ با ارتفاع ۲۲۰/۲ سانتی متر بعد از رقم انور راتول در رتبه دوم قرار داشت. رقم سنسیشن در سال ۱۳۸۸ به گل رفت و در سال ۱۳۸۹ محصول تولید نمود. رقم راتول ۱۲ نیز در سال ۱۳۸۹ گل داد. رقم چوسا سفید نیز در سال ۱۳۸۹ به میوه رفت. از لحاظ رشد رویشی ارقام انور راتول و راتول ۱۲ از رشد مناسبی برخوردار هستند.

کلمات کلیدی: انبه، ارقام وارداتی، صفات رویشی

مقدمه:

شهرستان چابهار از جمله مناطقی است که اقتصاد آن متکی به کشاورزی و شیلات می باشد به نحوی که اکثریت اهالی این خطه محروم کشور در بخش کشاورزی و شیلات اشتغال دارند. این منطقه از قطب های کشت و پرورش میوه های گرمسیری در کشور مطرح است. با کشت و کار ارقام خارجی در کنار ارقام و ژنوتیپ های داخلی بهتر می توان آنها را با یکدیگر مقایسه نمود، میزان گیرایی و سازگاری آنها را در منطقه با یکدیگر مقایسه و بررسی نمود. در ضمن توصیه کشت و کار ارقام خارجی مثل ده رقم انبه وارداتی از پاکستان در کنار ارقام و ژنوتیپ های داخلی می تواند در سال های بحران، خشک سالی، سرما و سال هایی که ارقام موجود میزبان برخی از آفات و بیماری ها هستند، وجود ارقام و ژنوتیپ های دیگر می تواند به اقتصاد خانواده های منطقه کمک نماید. وارد کردن ژرم پلاس ارقام برتر و تجاری خارجی به ویژه ارقام پیشرو در زمینه صادرات جهت غنی نمودن ژرم پلاس کشور و استفاده از آنها در برنامه های تحقیقاتی و به نژادی انبه و توسعه برنامه های اجرایی محصول بسیار ضروری می باشد.

مواد و روش ها:

این تحقیق در قالب بلوک های کامل تصادفی با ده تیمار شامل ده رقم انبه وارداتی از کشور پاکستان در ۴ تکرار اجرا شد. نهال های وارداتی انبه با رعایت کلیه مسایل قرنطینه ای از پاکستان وارد کشور شد و در آبان ماه سال ۱۳۸۶ در ایستگاه تحقیقات میوه های گرمسیری کشت گردید از همان سال به طور منظم صفات رویشی و در زمان گل و میوه دادن صفات زایشی آنها نیز اندازه گیری شد. در ضمن تعداد گیاهانی که خشک شدند و از بین رفتند نیز شمارش گردید و به جای آن دسته از نهال هایی که خشک شده اند نهال های محلی بذری کشت شد و طبق نقشه کاشت از ارقام وارداتی موجود بر روی نهال های بذری پیوند زده شد. در طول آزمایش کلیه عملیات زراعی براساس آخرین یافته های تحقیقاتی انجام گردید. جهت آماده سازی زمین عملیات شخم عمیق، دیسک عمود بر هم، تسطیح خاک و تعیین محل دقیق کاشت و گوده برداری به ابعاد ۱×۱×۱ متر انجام شد و گوده ها با مخلوطی از ماسه، کود حیوانی پوسیده و خاک زراعی پر شدند. کاشت نهال ها و سایر

عملیات زراعی برای کلیه نهال های کشت شده به طور یکسان و مطابق با آخرین یافته های تحقیقاتی صورت گرفت. ارقام وارداتی شامل: چوسا ثمر بهشت، چوسا سفید، داشری، سیندری، لانگرا، فجرى، راتول ۱۲، انورراتول، سنسیشن و چوسا سیاه (از هر رقم ۱۶ نهال وارد شد) است.

نتایج و بحث:

پس از آنالیز داده ها مشخص شد که از لحاظ گیرایی و رشد رویشی ارقام انورراتول، راتول ۱۲، چوسا سفید، و لانگرا از بقیه بهتر بودند. از لحاظ رشد زایشی و محصول دهی ارقام سنسیشن، چوسا سفید و راتول ۱۲ از بقیه زودتر به گل و محصول رفتند. میانگین داده ها نشان داد که رقم انور راتول با ارتفاع ۲۳۰/۵۶ سانتی متر بیشترین ارتفاع را در بین ارقام داشت. رقم راتول ۱۲ با ارتفاع ۲۲۰/۲ سانتی متر بعد از رقم انور راتول در رتبه دوم قرار داشت. رقم سنسیشن در سال ۱۳۸۸ به گل رفت و در سال ۱۳۸۹ محصول تولید نمود. رقم راتول ۱۲ نیز در سال ۱۳۸۹ گل داد. رقم چوسا سفید نیز در سال ۱۳۸۹ به میوه رفت. از لحاظ رشد رویشی ارقام انور راتول و راتول ۱۲ از رشد مناسبی برخوردار هستند.

برخی از منابع مورد استفاده:

- ۱- پژمان، حسین. تراهی، عزیز و پرستو نیکبخت. ۱۳۸۳. کاشت، داشت و برداشت انبه. معاونت امور باغبانی وزارت جهاد کشاورزی. انتشارات شقایق روستا. ۲۰۸ صفحه
- ۲- سماوی اوزی، حسن. ۱۳۷۹. شناسایی و جمع آوری ارقام انبه استان هرمزگان. انتشارات موسسه تحقیقات خرما و میوه های گرمسیری کشور. ۷ صفحه.
- ۳- شیبانی، حسن. ۱۳۶۵. باغبانی عمومی جلد پنجم. میوه های گرمسیری و نیمه گرمسیری، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۴- لطیفی خواه، ابراهیم. ۱۳۸۰. بررسی تنوع ژنتیکی دانه های انبه در برخی از نقاط استان سیستان و بلوچستان با استفاده از برخی صفات مورفولوژیکی و فیزیکی شیمیایی و معرفی ژنوتیپ برتر. پایان نامه کارشناسی ارشد. انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران. ۱۲۶ صفحه.
- ۵- لطیفی خواه، ابراهیم. ۱۳۸۲. مطالعه تنوع ژنتیکی دانه های انبه در بلوچستان. چکیده مقالات اولین همایش دانش بومی و ذخایر توارثی کشاورزی و منابع طبیعی. ۲۲ لغایت ۲۳ مهرماه ۱۳۸۲. زاهدان
- ۶- لطیفی خواه، ابراهیم. ۱۳۸۷. انبه سلطان میوه ها. نشریه کشاورزی، دامپروری، غذایی و صنایع وابسته برزگر. نیمه دوم آذرماه ۱۳۸۷ شماره ۱۰۱۴. صفحه ۲۹-۳۰

7- Bose. T . K. & Mitra. S. K. (1996). Tropical and Subtropical fruits. Naya prokash 206p. Bidhon Sarani Calculata. India

8- Compendium of lectures on Tropical Horticulture Indian Institute of Horticultural research. 302p.

9- Jonhson, G. I., Sharp, J. L., Milne, D. L. and Oosthuyse, S. A. (1997). The Mango, Botany, Production and uses. CAB International, Wallingford, UK. Pp- 447-507

10- Nakason, H. Y. paull, R. E. (1998) Tropical Fruits. CAB International. UK. P. 389-400